

Tobias og dagen det smalt

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K 06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser.

Praktisk informasjon

Varighet: ca. 1 time uten pause

Turneperiode: 19. februar - 8. mars

HVEM KAN LÆRERE OG ELEVER TA KONTAKT MED?

Om lærer, foresatte eller elever trenger noen å ta kontakt med i tilknytning til tema har vi satt sammen ei liste med folk og nettsteder som har kompetanse om kjønnsidentitet:

Rosa Kompetanse / <https://foreningenfri.no/artikler/rosa-kompetanse> - Organisasjon under FRI som jobber med hvordan man snakker om og tilrettelegger i barnehage, skole og arbeidsplass for kjønns- og seksualitetsmangfold

Harry Benjamins Ressurssenter / www.hbrs.no - Ressurssenter som jobber med barn og voksne som som har kjønnsidentitetsutfordringer

Stensveens Ressurssenter / www.stensveen.no - Ressurssenter som jobber for at alle skal bli trygge i eget uttrykk, uansett uttrykk

FRI / www.foreningenfri.no - Nasjonal forening for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Om stykket:

Møt Tobias. Han ønsker ikke være spesiell, han vil bare være seg selv. Men Tobias er født i feil kropp. Hvordan skal han forklare omverden hvem han er?

Tobias har slått neseblod på Gøran – skolens skumleste gutt. «Ingen jenter får være med!» sa Gøran, men han vet jo ikke at Tobias ikke er Cecilie selv om han ser sånn ut.

Ikke engang mamma og pappa vet at Tobias ikke er Cecilie. Bestevennen Pauline og den usynlige dinosaureksperten Konrad er de eneste som vet, og de prøver å hjelpe. Likevel føles det like ille som da meteoren kolliderte inn i jorden og dinosaurene døde.

Hvordan skal Tobias forklare for alle sammen hvem han egentlig er? Kanskje er det nettopp en meteor som må til før ting kan bli bra igjen.

Tobias og dagen det smalt er en forestilling som kjønnsidentitet og vennskap.

Prosjektet, som tidligere hadde arbeidstittelen *Piggsveis*, er initiert av Rimfrost

Teaterensemble og utarbeidet i samarbeid mellom ensemble og dramatiker, med utgangspunkt i intervjuer. Takk til alle intervjuobjektene og samtalepartnerne våre som har delt av sine historier og tanker rundt kjønnsidentitet og -mangfold.

Produksjonen er et samarbeid mellom Hålogland Teater og Rimfrost Teaterensemble, gjennomført med støtte fra Norsk Kulturråd, Spenn.no, Fond for lyd og bilde, Statens kunstnerstipend. Forprosjekt og tekstutvikling ble gjennomført med støtte fra Dramatikkens hus, Fond for utøvende kunstnere, Ferske Scener, Tromsø Kommune, Seanse – senter for kunstproduksjon, ArtLab v/ Hålogland Teater og Radart.

Kunstnerisk Team:

Regi Morten Røsrud

Dramatiker Jenny Svensson

Dramaturg Lina S. Killingdalen

Scenograf og kostymedesign Mari Lotherington

Komponist Aggie Peterson

Lysdesign Øystein Heitmann

Med Kristine Myhre Tunheim, Jonas Delerud, Alexander Rindestu

Skuespillere:

Jonas Delerud

Kristine Myhre Tunheim

Alexander Rindestu

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga om teaterstykket og at dere samtaler rundt innhold og tematikk.

Utdypende samtale om tema

Vi er alle forskjellig

Teaterstykket om Tobias handler om hvordan Cecilie er en gutt, mens hun egentlig er født som jente. Det er ikke alle jenter som føler seg som jenter, og ikke alle gutter som føler seg som gutter. Vi alle er annerledes på forskjellige måter, og det er viktig å huske på at vi alle er like mye verdt. Uansett hvordan man er, har alle rett til å ha det bra.

Snakk sammen om: Hvem er Tobias, og hvem er Cecilie?

Gutter og jenter

Snakk sammen om det dere forbinder med gutter og det dere forbinder med jenter. Er det forskjeller? Snakk sammen om forskjellene. Hvorfor tror dere det er slik?

Hva er det som gjør at du føler deg som en gutt/ ei jente? Gi eksempler på slike ting.

Tror dere vi er født sånn vi er, eller blitt sånn vi er?

Mye som ikke er medfødt forteller om hvem vi er. Gi eksempler på slike ting.

Vennskap

Det å tørre å vise hvem man er krever mot. Det er da godt å ha gode venner rundt seg. Når noen føler seg annerledes er det viktig å være en god venn slik at de kan være trygg på å være seg selv.

Beskriv en god venn. Hva ville du gjort dersom en av dine venner var i samme situasjon som Cecilie/Tobias? Hva kan skje dersom noen i samme situasjon ikke har en god venn?

Familie

Familier finnes i flere former. Alene-foreldre, storfamilie, familier der foreldrene har samme kjønn, familie med flere sett foresatte (bonusforeldre, fosterforeldre). Alt er normalt, og i alle familieformer kan man oppleve å ha det bra eller dårlig. En god familie støtter hverandre og gir hverandre trygghet til å skape gode minner sammen og muligheten til å utvikle seg selv.

Hva mer er viktig i en familie? Hvordan kan familien til Tobias støtte han?

Gutt/jente

Når barna er små behandler vi til dem som gutter og jenter. Snakker forskjellig til de, og kler på de forskjellig ting og klær. Det er ikke like vanlig å kle gutter i rosa, eller gi biler i gave til jentene. Samfunnet legger opp til at gutter gjør typiske "gutteting" og at jenter gjør typiske "jenteting". På denne måten lærer barn hvordan de bør være som gutt eller jente.

Lag ei liste over typiske gutteting og typiske jenteting, lag noen eksempler selv også. (Se vedlegg for utskriftsvennlig versjon)

	Gutt	Jente	Alle
Ballett			
Gitar			
Snøballkrig			
Fiolin			
Musefletter			
Hull i øret			
Glitter			
Sykkelhansker			
Tights			
Bryting			
Dukker			
Biler			
Snekre			
Prinsesser			
Piggsveis			
Skateboard			
Dinosaurus			

Burde det være slik?

Hvordan tenker dere at det burde være for at alle skal ha det bra? Kan dette gjøre det bedre eller verre for de som tenker at de blir sett på som annerledes eller føler seg utenfor?

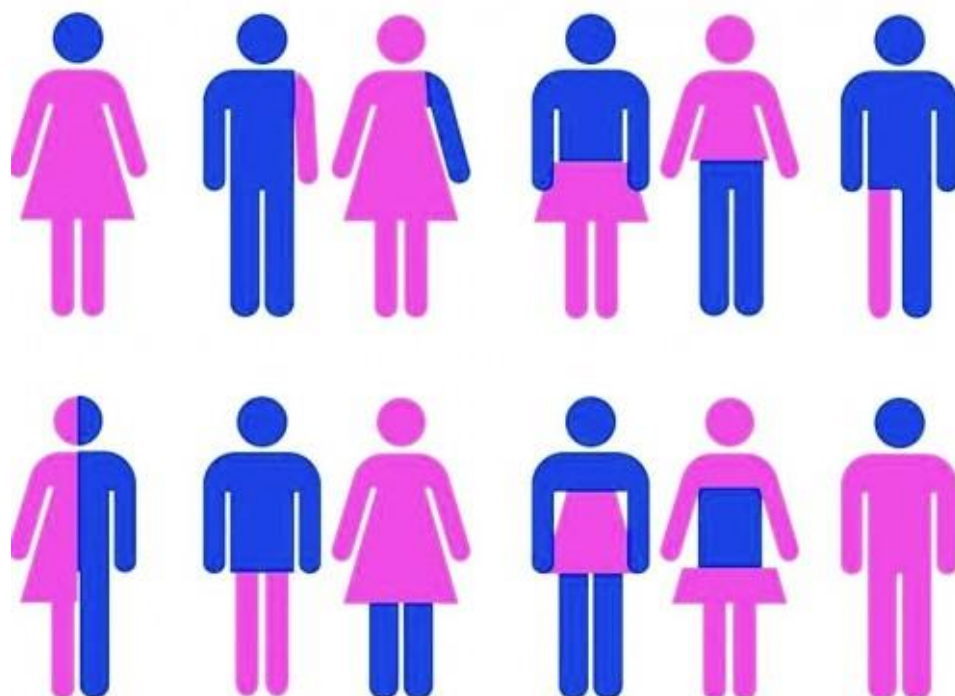
Om kjønnsidentitet og identitet

Kjønnsidentitet dreier seg om hvordan man oppfatter seg selv som gutt eller jente.

Kjønnsidentiteten påvirkes av både av de genene du har arvet av foreldrene dine og det som er rundt deg i hverdagen din. Altså det er ikke bare hvordan vi kler oss eller hva vi liker å gjøre som bestemmer hvem eller hva vi er, men også hvordan vi har det inni oss.

Identitet er å vite hvem man er som menneske. Selvbildet er en viktig del av identiteten vår. Det dreier seg om hvordan vi ser på oss selv, på godt og vondt. Å bli akseptert for den du er bidrar til et godt selvbilde.

Nedenfor ser du mange gutter og jenter. Hva ser vi på bildet, og hvordan kan vi beskrive de ulike variantene? (se vedlegg 2 for større utgave av bildet for utskrift)

ORDLISTE

Homofil – det er når gutter liker gutter som kjæreste

Lesbisk – det er når jenter liker jenter som kjæreste

Trans - er et samlebegrep, dette ordet brukes om personer når sinn og kropp ikke samsvarer

Kjønnsidentitet – er om man oppfatter seg selv som gutt eller jente, eller noe midt i mellom

Legning – med dette ordet menes hvem man liker og kan forelske seg i.

Mangfold – betyr at vi er forskjellige

Gener- den delen av deg som er arvet fra mamma og pappa

Identitet – den du er

Han-hun-hen – et nytt ord som noen har laget. Ordet brukes om personer som verken føler seg som gutt eller jente

Androgyn- en person med feminine og maskuline egenskaper

Bifil- når en liker gutter og/eller jenter til kjæreste

Drag- når en person «kler seg om» i et annet kjønnsuttrykk

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstskaping og kreativitet.

Vi husker sammen

Elevene snakker sammen med en medelev i noen få minutter for å huske hva de så på teateret. Etterpå lager klassen et tankekart sammen på tavla. På denne måten får elevene delt teateropplevelsen.

Stikkord til samtalen om personer og innhold:

Tobias, Pauline, foreldre, Konrad, Gøran, venner, handling, fantasiverden ...

Spørsmål:

Var det noe som var morsomt?

Var det noe som var trist?

Er dette et viktig stykke? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Hva ville denne forestillingen fått på din terning?

Noe å snakke om sammen

Hvordan kjennes det ut inni kroppen når man har en hemmelighet man ikke vil ha?

Hva er det aller verste du kan tenke deg som kan skje hvis Cecilie forteller at han er en gutt?

Hva er det aller beste du kan tenke deg som kan skje hvis Cecilie forteller at han er en gutt?

Hvilket dyr vil du aller helst være? Hvorfor det? Hvilket dyr tror du Tobias aller helst ville vært?

Refleksjonsoppgaver

Hvorfor behandles jenter og gutter ulikt?

Det er mange som ikke tør fortelle hvem de egentlig er, eller hvem de liker. Skal ikke alle kunne være seg selv?

Snakk med hele klassen om hvorfor visse personer blir sett på som «annerledes» mens andre blir sett på som mer «normale». Hva er «normal», og hva eller hvem er det som bestemmer hva som er «normalt»?

Hvordan kan vi sammen lage en plan for hvordan vi skal få et godt miljø i klassen slik at alle skal kunne være seg selv?

Ord vi ikke bør bruke fordi noen kan bli lei seg. Homo, lesbisk er eksempler på dette. Hvor går grensen for hva som er ok?

Musikk

La du merke til musikken på teaterforestillingen?

Hva gjorde musikken med teateropplevelsen?

Synes du musikken passet til teaterstykket?

Hvordan klarte musikken å få fram stemningen?

De voksne

De voksne hjemme, de voksne på skolen, helsesøster og politikere må ta ansvar sånn at de kan hjelpe når barn trenger hjelp å bli forstått og tatt på alvor.

Det er bestemt at de voksne må bli bedre på dette. Hva synes dere de voksne burde bli bedre på?

Anonym post

Lag en postkasse til klasserommet (eller bruk en boks med lokk).

Skriv ned de spørsmålene som du synes er vanskelig å spørre om når andre hører på, eller som du ikke vil stille fordi noen vet hvem du er. Putt lappen i postkassa (boksen), og husk at du ikke trenger å skrive navnet ditt på lappen.

Lærer: Les spørsmålene i klassen, og snakk sammen i klassen om hva gode svar på spørsmålene kan være.

Fakta om mangfold

Mangfold er forskjellighet. Vi mennesker er forskjellig på utsiden og på innsiden. Ikke alle forskjeller synes. Vi kan ha forskjellig hudfarge, etnisk bakgrunn, kjønn, alder, utseende, klær, funksjonshemming og vekt og andre ting som vi kan se. Vi kan også ha forskjellige meninger, religion, interesser, personlighet, homofil, eller heterofil, trans, hvor du bor, skole og jobb.

Forskjellighet har vi overalt og alle betyr like mye og har lik rett til å ha det bra. Det er viktig at barn får lov til å være den de er, for ALLE barn har rett til å være seg selv.

Lag en faktaplakat der dere limer inn tegninger av fakta om mangfold.
Sant eller usant

Påstand	Sant	Usant
Ingen gutter går i kjole		
Ingen jenter snekrer		
Ingen gutter baker		
Alle jenter hopper paradiset		

Ingen jenter går med boxershorts		
Alle gutter liker fotball		
I noen land har ikke kvinner lov til å kjøre bil		
I noen land kan man få straff hvis man liker noen av samme kjønn (homofil)		
Før kunne ikke to damer gifte seg i Norge		
Før gikk damer aldri i bukser		
Alle jenter føler seg som jenter		
Alle gutter føler seg som gutter		
Alle jenter forelsker seg i gutter		
Alle gutter forelsker seg i jenter		

Født i feil kropp

Andre barn har det også som Tobias. Disse kan føle eller kjenne det forskjellig.

Se tv-innslaget om Emma

<https://www.tv2skole.no/Artikkel/61523?selectedVideoid=145922#video>

I innslaget hørte dere om Emma som er født i feil kropp.

Tenk deg hvordan det hadde vært hvis det var en av dere som var født i feil kropp.

- Hva hadde vært annerledes i hverdagen sammenlignet med i dag?
- I hvilken grad hadde dere oppført dere annerledes enn dere gjør i dag?
- Hvilke utfordringer ville dere stått overfor i hverdagen dersom dere måtte leve som gutt med jentekropp eller som jente med guttekropp (praktisk, mentalt, sosialt)?

I innslaget sier moren til Kristian at det er viktig å fortelle om dette på TV.

- Hvorfor tror dere hun sier dette – hvorfor er det viktig at Emma er åpen og trygg på seg selv?
- Hva slags reaksjoner tror dere barn som Emma kan få når de forteller at de er født med motsatt kjønn av det de har i dag?

Rollespill.

Elever på to til fem i gruppa trekker en case og går inn i gitte roller og spiller ut handlingen for resten av klassen. Elevene lager først egne caser. Selvvalgt situasjon innenfor tema. Bruk gjerne også eksemplene.

Ha fokus på at oppgaven skal gi innsikt og forståelse av tema. Bruk også egne forslag.

- Elev hos helsesøster
- En gutt som prøver å oppmuntre sin bestevenn som føler seg annerledes
- En jente i klassen blir ertet for klærne sine. Hva gjør dere?
- Hvordan kan du trøste en klassekamerat/ venn som du ser trenger det?

Sol, vind og haglbyger - Massasje for å skape trygghet i klassemiljøet

Innfør massasje på timeplanen. Elevene stiller seg i en massasjesirkel. Alle snur seg mot høyre mot sidemannen, og (blandes for hver gang massasje gjennomføres i klassen). Elevene stryker sol, vind og regn og hagl på ryggen til hverandre. Videre masserer de armer, rygg, nakke og hodet. Ingen gir fra seg en lyd. Spill rolig musikk. Halveis i massasjen snur elevene seg mot venstre og får massasje av en annen klassekamerat.

Intensjonen med denne øvelsen er å skape trygghet ved nærhet og at barna skal lære å ta vare på hverandre. Skaper et naturlig forhold til hverandre og mellom gutter og jenter.

Skriveoppgaver

Glede og gode egenskaper

Alle har noe ved seg som er helt unikt. Vi bør sette pris på vår særegenhet og våre egenskaper. Hva er det som gjør deg spesiell. Er det inni eller utenpå? Skriv en kort tekst.

Å ha en venn

Tenk deg at du har en venn som Cecilie, og som forteller at hun egentlig er Tobias. Hvordan tror du dette kan være for deg som venn? Er Cecilie seg selv? Utgjør det en forskjell at hun forteller dette? Blir det plutselig en annen? Hvordan er det? Skriv en kort tekst

Lærer viser vei –Lærer og elevene skriver en tekst sammen.

Lærer sitter sammen med elevene. Lærer skriver for elevene samtidig som samtalen om tema og skrivning pågår. Ved å demonstrere strategier for skrivning er det lettere for elevene å bruke strategiene i sin egen skrivning. Det er viktig at elevene er aktive i denne prosessen. At de bidrar med ideer og forslag til forbedringer. Da får lærer også modellert at det å skrive er en prosess, der man hele tiden reviderer teksten sin. Vis hvordan man strukturerer innholdet og arbeider med språket.

Lærer: bruk gjerne smarttavle slik at elevene kan se hvordan en tekst kan blir til

Intervju (hjemmeoppgave)

Skriv et intervju med en som du ser opp til. Hva gjør denne personen spesiell, og at han eller hun er trygg på seg selv.

Jeg er meg, og jeg er glad for det.

” Signe så ut av vinduet mens hun satt på skolebussen. Hun kjente seg sterk og stolt. Ingen kunne ta ifra henne denne følelsen. I dag var den rette dagen. Samtalen med bestevenninnen, Sofie, i går hadde gjort henne glad, og var kanskje årsak til at hun satt her på bussen og følte seg så sterk.

Hva skjer videre?? Skriv historien ferdig.

Elevopdrag

1. I par eller små grupper: På kun 3 minutter skal dere skrive ned så mange adjektiv dere kan som kan beskrive en god venn. Prøv å finne så spesielle, fantastiske, overdådige og intense adjektivene dere klarer.
2. Bytt adjektiver med en annen gruppe og lag vennskapsdikt av de ordene dere har fått (Til lærer: ikke gi informasjon om nr. 2 før nr. 1 er gjennomført)
3. Framfør diktene for hverandre med innlevelse

Usynlius

Konrad er Tobias sin fantasivenn. Han er god å ha når ting er vanskelig. Skriv en historie om fantasivennen Usynlius som forstår alt!

Kreative oppgaver

Collage

Lag en collage der du viser hvem du er. Få fram dine typiske gutte- og jentetrekk.

Tegneserie

Lage en tegneserie om en gutt eller jente som føler seg annerledes, og om hvordan vennene hjelper til.

Din fantasiverden

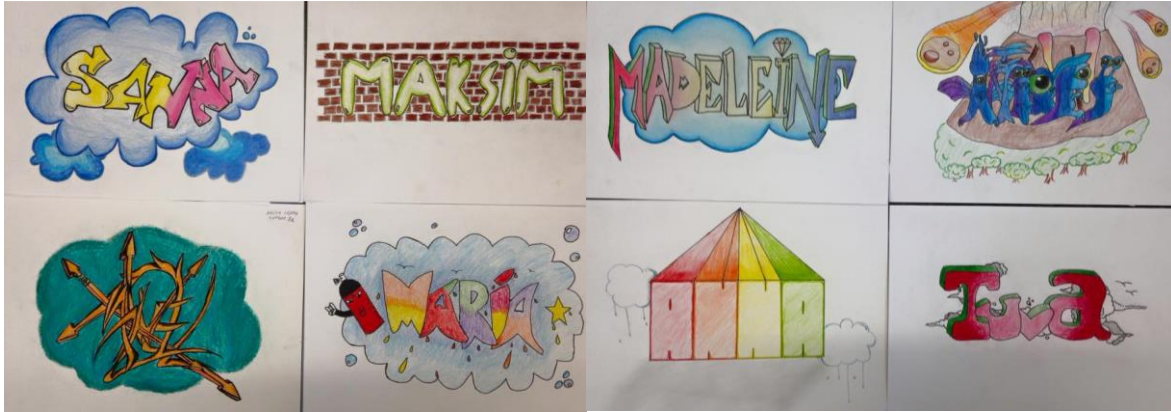
Har du en fantasiverden? Hvordan ser den ut?

La deg inspirere av Tobias sin fantasiverden og tegn din egen.

Hvem er du?

Fortell hvem du er i ditt uttrykk. Skriv og tegn navnet ditt på din helt spesielle måte.

Dinosaur

Gå sammen i grupper på 3-4 og mal en eller flere store dinosaurer er sammen. Bruk A3 som dere limer sammen til et langt maleark. Bruk primærfargene.

Vedlegg 1

	GUTT	JENTE	ALLE
BALLETT			
Gitar			
Snøballkrig			
<i>Fiolin</i>			
MUSEFLETTER			
<i>Hull i øret</i>			
Glitter			
Sykkelhansker			
Tights			
<i>BRYTING</i>			
Dukker			
<i>Biler</i>			
Snekre			
PRINSESSER			
Piggsveis			
SKATEBOARD			
<i>Dinosaur</i>			

Vedlegg 2

